

Стан упровадження в
Харківському національному економічному
університеті імені Семена Кузнеця
Закону України «Про вищу освіту».

Університет вже більше десяти років спрямовує діяльність на інтеграцію у світовий освітянський простір, і тому прийняття нового Закону фактично легалізувало ухвалену концепцію розвитку Університету до 2020 року з деякими змінами. Стратегічний план розвитку Університету, створений на її засадах та **з урахуванням поточних завдань підрозділів і кожного співробітника**, дав змогу сформуванню мотиваційну базу науково-педагогічного колективу, що сприяло здійсненню суттєвих заходів щодо обраного напрямку розвитку.

В університеті компетентнісний підхід не лише задекларовано, а й забезпечено організаційно та змістовно через **механізм перевірки сформованості компетентностей у студентів**.

На виконання нового закону розроблені і затверджені навчальні плани, що **забезпечують перехід у 2015-2016 навчальному році до навчального навантаження викладача в обсязі 600 годин**. Крім того, у навчальних планах перших курсів кількість дисциплін (25 % за вибором студента), курсових робіт і практик не перевищує шістнадцяти, що разом із контролем за плановим навантаженням студента є одним із кроків щодо реалізації **студентоцентрованого підходу**, метою якого є забезпечення студентам технічної можливості вибору, передбаченого розкладом занять (середа і субота) для дисциплін вільного вибору.

Організаційне та комп'ютерне забезпечення ефективної самостійної роботи студентів базується в університеті на **сукупності персональних навчальних систем (ПНС)**, які дають змогу студентам через мережу інтернет не тільки вивчати навчальний матеріал та виконувати практичні завдання з кожної дисципліни, а й **спілкуватися з викладачем включно в реальному вимірі часу**. Крім того, викладач за необхідності має можливість контролювати ефективність самостійної роботи кожного студента. Така діяльність організована в університеті через спеціальний сайт, що координує роботу з більш ніж 1500 ПНС. На підвищення ефективності самостійної роботи студентів також суттєво впливає використання **інноваційних електронних**

адаптивних підручників, яких професорами університету розроблено більше десяти.

З метою організаційного забезпечення підвищення якості навчання реорганізовано в цілому структуру управління, зокрема створено відділ якості освіти та інноваційного розвитку, заходами якого розроблено систему самооцінки (самоаудиту) діяльності університету на основі формування і ведення єдиної електронної бази даних показників розвитку університету як системи, що розвивається.

Зворотний зв'язок зі студентами та прецедавцями забезпечується розробленою власними силами комп'ютерною системою on-line опитування, що дає змогу коригувати зміст та організацію навчального процесу.

Упродовж трьох останніх навчальних років проведено суттєву реформу вивчення студентами іноземної мови на основі створення мотиваційної бази, запровадження інноваційних методик навчання та організаційного забезпечення вивчення іноземної мови студентами усіх немовних спеціальностей протягом всього періоду навчання 6-8 годин на навчальний тиждень (такий підхід реалізовано також у нових навчальних планах).

Це дало змогу реалізувати активну участь студентів у магістерських програмах зі здобуття подвійних дипломів з університетами Франції (Ліонський університет ім. Люм'єра, університет Монпельє, Стразбурзький університет) та Австрії (Віденський університет прикладних наук, університет Верхньої Австрії). Уже більше 200 магістрів отримали дипломи цих університетів; зараз у межах цих програм навчається близько 100 студентів різних спеціальностей.

Таким чином, упровадження нового Закону в університеті здійснюється успішно, однак існує декілька проблем з імплементації, які не можуть бути вирішені на рівні окремого університету і потребують залучення Комітету ВР з науки та освіти, КМ України та МОН України.

Проблема 1

Відсутність чітко визначеного механізму упорядкування норм щодо валюти договору на навчання для іноземців. Так, у Законі

України «Про вищу освіту» визначено валюту розрахунків – гривню, проте підзаконний акт – Постанова КМУ від 26 лютого 1993 р. N 136 «Про навчання іноземних громадян в Україні» передбачає еквіваленти у іноземній валюті щодо визначення суми вартості навчання.

Проблема 2

10-денний термін для зарахування іноземних громадян на наступний рівень освіти. Дана норма взята з Положення про реєстрацію УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДЯН при зміні місця постійного проживання в межах України. Громадянин України при знятті з реєстрації чітко знає, куди від їде і 10-денного терміну достатньо для прибуття у будь-яку точку України і подання документів на реєстрацію. З іноземним громадянином, який планує продовжити навчання в Україні на наступному освітньо-кваліфікаційному рівні, ситуація дещо інша. Термін завершення навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» - 30 червня, тобто через 10 днів іноземний громадянин має бути зарахований, склавши при цьому вступні іспити (які зазвичай проводяться приймальними комісіями університетів у 20-х числах липня). До того ж, можливо, ВНЗ, де здобувається ОКР «бакалавр» і ВНЗ, у якому планується здобуття ОКР «магістр» розташовані у різних містах України. Крім того, необхідно отримати сам диплом бакалавра, а для окремих країн потрібне проставляння апостилю у МОН України та легалізація документів у МЗС України, що теж потребує часу. На наш погляд варто встановити 30-денний термін для здійснення іноземними громадянами право на продовження освіти на будь-який рівень навчання (з підготовчого відділення на бакалаврат, з бакалаврату до магістратури, а також при вступі до аспірантури і докторантури).

Проблема 3

Невизначеність механізму щодо залучення іноземних фахівців у освітній і науковий процес. Так, на даний час механізм по легітимізації залучення іноземних докторів, професорів до навчального процесу у ВНЗ України дуже складний і практично унеможлиблює це залучення, оскільки короткотерміновий термін (до одного місяця), на який працевлаштовується іноземний фахівець, не дозволяє йому виконати всі необхідні правові дії. Так, у ХНЕУ ім. С. Кузнеця працює п'ять і планується реалізація ще двох програм «подвійного диплому» (учасники яких мають змогу в рамках одного освітнього періоду

отримати диплом ХНЕУ ім. С. Кузнеця і диплом провідних європейських університетів – партнерів ХНЕУ ім. С. Кузнеця). В рамках цих угод передбачається читання лекцій, проведення тренінгів та інших елементів освітнього процесу із залученням іноземних фахівців в Україні. Проте зарахування таких фахівців до штату університету, поселення на пільгових умовах в гуртожитках (для зменшення витрат на навчання студентів, у ціні навчання яких передбачені витрати на приїзд і проживання іноземних викладачів) не має реальних механізмів реалізації і не врегульовано підзаконними нормативними актами.

Проблема 4

Стаття 57 Закону України «Про вищу освіту» декларує право науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників на підвищення кваліфікації та стажування не рідше одного разу на п'ять років. Разом з тим, Порядок надання платних послуг державними та комунальними навчальними закладами не дозволяє Вищому навчальному закладу до вартості платної освітньої послуги включити витрати на підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників.

Проблема 5.

Неможливість оновлення матеріально-технічної та лабораторної бази університету зумовлено дією Постанови КМУ № 65 від 1 березня 2014 р., якою введено заборону на придбання об'єктів, віднесених до переліку побутової техніки; а також Постанови КМУ від 4 квітня 2001 р. N 332 «Про граничні суми витрат...».

Так, відсутня можливість оновлення обладнання комп'ютерних лабораторій, оскільки персональні комп'ютери, копіювальні та множильні апарати, пристрої безперебійного живлення віднесено до переліку побутової техніки; введено заборону на придбання комп'ютерних столів, стільців для комп'ютерних лабораторій. Крім того діють обмеження щодо придбання персональних комп'ютерів – гранична сума 7200 грн. на комп'ютер; придбання комп'ютерних столів, стільців - гранична сума 500 грн. на комп'ютерний стіл, 150 грн. на стілець;

Неможливість придбання обладнання для оснащення мультимедійних аудиторій: ноутбуки, телевізори, проектори,

акустичне обладнання – все це віднесено до переліку побутової техніки.

Неможливість придбання кондиціонерів для забезпечення відповідних кліматичних умов у приміщеннях навчальних класів, комп'ютерних лабораторій, приміщенні серверної кімнати через заборону придбання машин та приладів для підтримування мікроклімату у приміщеннях, оскільки це також віднесено до переліку побутової техніки.

Неможливість створення нових та розширення існуючих комплексів безпеки (систем відеоспостереження, систем оповіщення) через заборону придбання відповідного обладнання – фото та відеокамери, інше відеообладнання – входить до переліку побутової техніки.

Проблема 6

Невизначеність майнових прав університетів, щодо необоротних активів; неврегульованість використання понять «прав власності» та «прав користування». До впровадження нового Закону необоротні активи були виділені університету на правах оперативного управління. У новому Законі (ст. 70) передбачено право університету на «господарське відання», що своєю чергою передбачає передачу університету їх у власність або в оренду. Таким чином, неможливо наразі внести коректні зміни до статуту університету.

Конкретні пропозиції університету, щодо внесення змін до законодавчих та нормативно-правових актів наведено на офіційному сайті університету (<http://www.hneu.edu.ua/>) в розділі *Наука / Співпраця з органами влади*.

УХВАЛА

Вченої ради Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця від 18.04.2015

Про хід впровадження Закону України «Про вищу освіту».

Заслухавши та обговоривши доповідь ректора Пономаренко В.С. «Про хід впровадження Закону України «Про вищу освіту»» Вчена рада відзначає, що була зроблена значна робота щодо впровадження нового Закону в університеті. Університетом було розроблено та підготовлено пропозиції щодо внесення змін до чинного законодавства, пов'язаних з питаннями покращення якості освіти; міжнародною діяльністю університету, розроблено пропозиції щодо імплементації Закону України «Про вищу освіту»

В університеті розроблено та впроваджується в дію «Стратегія розвитку ХНЕУ імені Семена Кузнеця» ректорат спільно з факультетами та кафедрами, підрозділами продовжує роботу з розвитку всіх напрямків роботи з метою покращення якості освіти.

Вчена рада ухвалила:

1. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Постанов Кабінету Міністрів України, нормативно-правових документів МОН України, продовжити проведення широкомасштабної роботи по вдосконаленню системи забезпечення якості вищої освіти в університеті, а саме: вдосконалення змісту, планування та організації освітнього процесу в ХНЕУ ім. С. Кузнеця з врахуванням світового досвіду.

Відповідальний – проректор з науково-педагогічної роботи Афанасьєв М.В.

Термін – упродовж навчального року.

2. Розробити нову систему оплати за навчання за кошти фізичних і юридичних осіб, поклавши в основу ціну кредиту навчальної дисципліни.

Відповідальний – проректор з науково-педагогічної роботи Афанасьєв М.В.

Термін – жовтень 2015.

3. З урахуванням змін в організації освітнього процесу, ухвалених Вченою радою університету, підготувати пропозиції по внесенню змін до Положення про організацію навчального процесу ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Відповідальний – проректор з науково-педагогічної роботи Афанасьєв М.В.

Термін – червень 2015 р.

4. Провести науково-методичну конференцію викладачів та студентів «Зміст та організація самостійної роботи студентів»

Відповідальні – проректор з науково-педагогічної роботи Афанасьєв М.В., декани факультетів.

Термін – червень 2015 р.

5. Підготувати пропозиції до Верховної Ради, Кабінету Міністрів, МОН України по внесенню змін та доповнень до нормативно-правових документів з питань фінансово-економічних відносин у сфері вищої освіти, міжнародного співробітництва, науково-технічних та інноваційної діяльності, доступу до вищої освіти, прийому, відрахування, поновлення і переведенню осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Відповідальні – проректори з науково-педагогічної роботи Афанасьєв М.В., Отенко В.І., Єрмаченко В.Є.

Термін – травень 2015 р.

6. Роботу з розробки заходів щодо врегулювання питань, пов'язаних із впровадженням Закону України «Про вищу освіту» визнати задовільною. На засіданнях кафедр та на радах факультетів протягом травня місяця обговорити зазначені питання.

Керівництво – проректор з науково-педагогічної роботи

Відповідальні – декани, завідувачі кафедр.

7. Контроль за виконанням покласти ухвали Вченої ради залишаю за собою.

Вчений секретар

О.В. Писарчук